

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/5129/2015
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/PS/593/2014

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 1. 12. 2014 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele, ■■■, zastoupeného na základě plné moci ze dne 23. 9. 2013 Mgr. Janem Kramperou, advokátem Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s.r.o., se sídlem Oasis Florenc, Pobřežní 394/12, 186 00 Praha 8, ev. č. ČAK 13704 (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci Expobank CZ a.s., IČO 148 93 649, se sídlem Vítězná 126/1, 150 00 Praha 5, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka B 476, zastoupené na základě plné moci ze dne 24. 4. 2015 Andreasem Ueltzhöfferem, advokátem Ueltzhöffer Klett Jakubec & Partneři advokátní kancelář, se sídlem Voctářova 2449/5, 180 00 Praha 8 – Libeň, ev. č. ČAK 90048 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o náhradu škody ve výši 1.900.000 eur a 439.890 amerických dolarů s příslušenstvím, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení před finančním arbitrem se Navrhovatel proti Instituci domáhá náhrady škody, kterou Instituce způsobila tím, že neoznámila podezřelý obchod Ministerstvu financí, současně porušila obecnou prevenční povinnost předcházet škodám a neposkytovala Navrhovateli své služby s vynaložením odborné péče.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel s Institucí uzavřel dne 2. 6. 2008 smlouvu o účtu, na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■■■ v měně česká koruna (dále jen „Smlouva o účtu 1“ a „Účet 1“), a smlouvu o účtu, na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■■■ v měně euro (dále jen „Smlouva o účtu 2“ a „Účet 2“). Dne 25. 11. 2008 Navrhovatel s Institucí uzavřel smlouvu o účtu, na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■■■ v měně americký dolar (dále jen „Smlouva o účtu 3“ a „Účet 3“). Nedílnou součástí Smlouvy o účtu 1, Smlouvy o účtu 2 a Smlouvy o účtu 3 (dále společně také „Smlouvy o účtu“)

jsou podle jejich čl. 2 odst. 1 všeobecné obchodní podmínky. Navrhovatel podpisem Smluv o účtu potvrdil, že aktuálně platné znění všeobecných obchodních podmínek obdržel, seznámil se s nimi, obsahu porozuměl a souhlasí s ním.

Instituce předložila všeobecné obchodní podmínky, které nabyly účinnosti dne 1. 2. 2007, a byly tedy účinné ke dni uzavření Smlouvy o účtu 1 a Smlouvy o účtu 2, a všeobecné obchodní podmínky, které nabyly účinnosti dne 17. 9. 2008, a byly tedy účinné ke dni uzavření Smlouvy o účtu 3. Podle čl. 44 odst. 2 všeobecných obchodních podmínek účinných od 1. 2. 2007 a všeobecných obchodních podmínek účinných od 17. 9. 2008 „[b]anka (tedy Instituce) si vyhrazuje právo VOP a [s]azebník příležitostně jednotlivě doplňovat a měnit. Klienti (tedy i Navrhovatel) budou o každé případné změně informováni alespoň 30 dnů přede dnem nabytí účinnosti změny oběžníkem nebo jinými vhodnými prostředky. Nebudou-li proti změně do 20 dnů od doručení takového oznámení vzneseny [k]lientem písemné námitky platí, že [k]lient se změnou souhlasí.“ Podle názoru finančního arbitra nelze než toto ustanovení vykládat tak, že Instituce mohla doplňovat nebo měnit jednotlivé články nebo celé všeobecné obchodní podmínky, avšak tyto změny nabývaly účinnosti vůči Navrhovateli nejdříve jejich doručením Navrhovateli, neboť podle § 45 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013 (dále jen „zákon č. 40/1964 Sb.“) platí, že projev vůle působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde.

Instituce učinila součástí vyjádření k návrhu všeobecné obchodní podmínky s účinností ode dne 1. 8. 2009, s účinností ode dne 1. 11. 2009, s účinností ode dne 1. 1. 2014 a s účinností ode dne 15. 10. 2014. Instituce však nedoložila, že by všeobecné obchodní podmínky měnila způsobem dohodnutým nebo že by se citované všeobecné obchodní podmínky (resp. u Smlouvy o účtu 1 a Smlouvy o účtu 2 také všeobecné obchodní podmínky s účinností od 17. 9. 2008) staly součástí Smluv o účtu jiným způsobem (např. dohodou smluvních stran). Finanční arbitr proto pro účely tohoto řízení považuje za rozhodné pro tento spor u Smlouvy o účtu 1 a Smlouvy o účtu 2 znění všeobecných obchodních podmínek účinných ode dne 1. 2. 2007 (dále jen „Všeobecné podmínky z 1. 2. 2007“) a u Smlouvy o účtu 3 znění všeobecných obchodních podmínek účinných ode dne 17. 9. 2008 (dále jen „Všeobecné podmínky ze 17. 9. 2008“).

Pokud jde o relevantní právní úpravu, Smlouvy o účtu byly do 31. 12. 2013 smlouvami o běžném účtu podle § 708 an. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „zákon č. 513/1991 Sb.“), a od 1. 1. 2014 jsou smlouvami o účtu podle § 2662 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Současné jsou tyto smlouvy rámcovými smlouvami o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), neboť Instituce se v nich zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvách předem neurčené. To vyplývá z čl. 12 odst. 1 Všeobecných podmínek z 1. 2. 2007 a Všeobecných podmínek ze 17. 9. 2008 (dále společně též „Všeobecné podmínky“): „[d]ispozice s účtem může probíhat formou hotovostních nebo bezhotovostních operací ...“; a z čl. 12 odst. 3 Všeobecných podmínek: „[k]lient, jako majitel účtu, je oprávněn nakládat s účtem a disponovat s prostředky na účtu bez jakýchkoli omezení v souladu s těmito VOP až do výše [d]isponibilního zůstatku“.

Účet 1, 2 a 3 (dále společně také „Účty“), které Instituce pro Navrhovatele vede, jsou platebními účty podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku bez dispozičních omezení, tj. ke vkladům peněžních prostředků na platební účet, výběrům peněžních prostředků z platebního účtu a převodům peněžních prostředků.

V tomto případě Instituce poskytla Navrhovateli platební službu spočívající v převodech peněžních prostředků z Účtů na účet třetí osoby. Převod peněžních prostředků je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o platebním styku.

Předmětem sporu je posouzení, zda Navrhovatelem označené převody peněžních prostředků jsou podezřelým obchodem, který měla Instituce oznámit v souladu se zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon proti praní špinavých peněz“) Ministerstvu financí a zda porušením oznamovací povinnosti způsobila Instituce Navrhovateli škodu. Není tak pochybností o tom, že ke sporu došlo při poskytování platebních služeb, ačkoli samotná oznamovací povinnost podezřelého obchodu platební službou není.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Instituce porušila při poskytování platebních služeb ustanovení zákona proti praní špinavých peněz a obecnou prevenční povinnost podle zákona č. 40/1964 Sb. a Všeobecné obchodní podmínky, na jejichž základě se Instituce zavázala poskytovat svým klientům služby s vynaložením odborné péče, a tím způsobila Navrhovateli škodu ve výši 1.900.000 eur a 439.890 amerických dolarů (dále jen „dolarů“).

Navrhovatel tvrdí, že z účetních závěrek za rok 2012 zjistil koncem měsíce srpna 2013, že jednatel Navrhovatele, ■ (dále jen „Jednatel Navrhovatele“), v roce 2011 neoprávněně a zcela nestandardně převedl z prostředků Navrhovatele dne 6. 1. 2011 peněžní prostředky ve výši 1.000.000 eur na účet ■ (dále též „Příjemce 1“) a dne 22. 6. 2011 peněžní prostředky ve výši 900.000 eur a 439.890 dolarů na účet ■ (dále též „Příjemce 2“; Příjemce 1 a Příjemce 2 dále společně též „Příjemci“), které nebyly Navrhovateli vráceny.

Navrhovatel tvrdí, že půjčky (*jak je sám Navrhovatel označuje – pozn. finančního arbitra*) byly poskytovány naprosto nestandardním způsobem z prostředků Navrhovatele bez zjevného ekonomického důvodu.

Navrhovatel dále tvrdí, že proti Jednateli Navrhovatele podal žalobu u soudu a že jeho činnost, činnost členů orgánů Příjemce 1 a činnost Příjemce 2 prověřuje Policie České republiky. Navrhovatel dodává, že Příjemce 2 vůči Navrhovateli uznal svůj závazek v plné výši a zavázal se jej hradit ve stanoveném splátkovém kalendáři, což však neučinil, a že proti Příjemci 2 je vedeno exekuční řízení. Navrhovatel dále dodává, že proti Příjemci 1 bylo zahájeno insolvenční řízení a bylo rozhodnuto o jeho úpadku. Dosavadní průběh obou řízení nasvědčuje tomu, že pohledávky Navrhovatele nebudou ani z části uspokojeny.

Porušení zákonných povinností Instituce spatřuje Navrhovatel v tom, že Instituce neoznámila Ministerstvu financí podezřelé obchody prováděné Jednatelem Navrhovatele. K zákonným povinnostem Instituce Navrhovatel odkazuje na příslušná ustanovení zákona proti praní špinavých peněz, která stanoví, co se rozumí podezřelým obchodem, dále povinnosti Instituce zavést a uplatňovat odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace, povinnosti Instituce oznámit Ministerstvu financí podezřelý obchod a další postup Ministerstva financí. Instituce podle názoru Navrhovatele porušila také svou obecnou povinnost předcházet hrozcím škodám

podle zákona č. 40/1964 Sb. Navrhovatel tvrdí, že Instituce rovněž porušila smluvní povinnost, jestliže Instituce v rozporu s čl. 37 Všeobecných obchodních podmínek neposkytovala Navrhovateli své služby s vynaložením odborné péče.

Navrhovatel dovozuje, že pokud by Instituce nerezignovala na plnění svých zákonných a smluvních povinností a tyto povinnosti plnila důsledně a řádně, potom by musela o výše uvedených platebních transakcích informovat Ministerstvo financí České republiky, které by zahájilo šetření a dalo podnět příslušným orgánům státní správy, činnost jednatele Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve jak státními orgány, tak společníky Navrhovatele, a tím by se zamezilo vzniku škody v celkové výši 1.900.000 eur a 439.890 dolarů.

Navrhovatel namítá, že Instituce v řízení neprokázala, že sporné platební transakce byly pro Navrhovatele obvyklé a že tedy nebyl důvod provést kontrolu podle § 9 zákona proti praní špinavých peněz v takovém rozsahu, aby byl Instituci zřejmý smysl a účel obchodu. Navrhovatel považuje argument Instituce, že tyto transakce zadala osoba s podpisovým právem, za nerelevantní pro rozhodnutí sporu, neboť tato skutečnost byla primární podmínkou zadání transakce. Navrhovatel poukazuje na to, že Instituce k prokázání obvyklosti sporných platebních transakcí odkázala na platební transakce podstatně nižší hodnoty, než byly sporné platební transakce, čímž podle Navrhovatele sama prokázala, že sporné platební transakce byly pro účet Navrhovatele svou výší neobvyklé. Instituce podle názoru Navrhovatele neprokázala, že znala účel sporných platebních transakcí, neboť neprokázala, že jí ho Jednatel Navrhovatele telefonicky sdělil. K argumentu Instituce, že v popisu transakcí byl vždy uveden účel transakce, Navrhovatel namítá, že tomu tak nebylo ani u jedné ze sporných platebních transakcí. Navrhovatel dodává, že popis platby vyplněný zadavatelem transakce nemůže být pro Instituci „směrodatným faktorem, zda je transakce podezřelým obchodem či nikoliv. Porušuje-li někdo převody peněžních prostředků zákon, jen těžko se jeho doprovodné jednání (např. popis bankovních transakcí) nedá považovat za zastírající“. Navrhovatel dále namítá, že Instituce nedoložila, že měla k dispozici Smlouvu o půjčce IV. Instituce podle Navrhovatele dále nedoložila, že měla dostatek informací a podkladů k tomu, aby sporné transakce vyhodnotila jako nerizikové a na základě toho neprovedla žádnou kontrolu.

Navrhovatel dále tvrdí, že Instituce sice předložila formulář rizikovosti klienta, který podle svého tvrzení sestavila na začátku obchodního vztahu s Navrhovatelem, avšak nedoložila, na základě čeho kontrolu provedla a na základě jakých faktorů Navrhovatele vyhodnotila jako nerizikového. V každém případě vyhodnocení klienta jako nerizikového na začátku smluvního vztahu podle Navrhovatele neznamená, že již Instituce není povinna obchody klienta kontrolovat a vyhodnocovat v rámci požadavků zákona proti praní špinavých peněz. Protože sporné transakce byly podle Navrhovatele pro jeho účet neobvyklé a protože Instituce neznala jejich účel, měla dostatečně zjistit zřejmý úmysl a účel těchto transakcí. Navrhovatel v této souvislosti cituje z literatury: „Je-li obchod vyhodnocen jako „rizikový“ z hlediska možného zneužití pro praní peněz nebo financování terorismu, musí povinná osoba provést kontrolu klienta podle § 9 v takovém rozsahu, aby jí byl zřejmý smysl a účel obchodu a zdroj prostředků, které klient v obchodu používá, resp. užití prostředků, které klient obchodem získá. Pokud se jí to nezdaří, měla by situaci vyhodnotit jako podezřelý obchod“ (TVRDÝ Jiří, BARTÁKOVÁ Adriana: Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související, C.H.Beck, 1. vydání, 2009, s. 126).

Navrhovatel odkazuje na tvrzení Instituce, že pokud by první spornou platební transakcí oznámila Ministerstvu financí, nezabránila by tím minimálně vzniku škody v důsledku sporné transakce uskutečněné dne 6. 1. 2011, a dovozuje, že oznámením první transakce by Instituce zabránila vzniku škody u dalších dvou sporných transakcí.

Navrhovatel má za to, že jestliže InSTITUTE tvrdí, že znala účel sporných transakcí, musela provést jejich alespoň pasivní kontrolu, a tudíž je u nich povinna v souladu s § 16 ve spojení s § 9 odst. 2 zákona proti praní špinavých peněz uchovávat údaje a doklady, které byly získány v rámci kontroly klienta před uskutečněním každého jednotlivého obchodu v hodnotě 15.000 eur nebo vyšší, neboť sporné transakce několikanásobně tuto hranici převyšovaly. InSTITUTE je povinna takové údaje uchovávat po dobu 10 let. Tato povinnost je dále specifikována vyhláškou č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a konkrétních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „Vyhláška“) a standardy FATF (*Navrhovatel zkratku FATF upřesňuje poznámkou pod čarou s odkazem na webovou stránku www.fatf-gafi.org; kromě zjevně chybně uvedeného odkazu Navrhovatel z této webové stránky nic konkrétního nedoložil, ani neodkázal na její konkrétní část, která by se měla ke zmíněným standardům vztahovat – poznámka finančního arbitra*): „InSTITUTE je povinna evidovat veškeré rozhodovací a kontrolní činnosti tak, aby byly zpětně rekonstruovatelné. Zpětně zrekonstruovatelný musí být i takový proces, jehož výsledkem je závěr, že nejsou dány důvody pro podání oznámení o podezřelém obchodu.“

Navrhovatel tvrdí, že InSTITUTE porušila § 38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), když finančnímu arbitrovi předložila výpisy z účtů Navrhovatele od prosince 2010, aniž to finanční arbitr požadoval (ten podle ní požadoval výpisy z Účtu 2 od ledna 2011 dosud a z Účtu 3 od června 2011 dosud). InSTITUTE tak podle Navrhovatele bez souhlasu klienta podala informace podléhající bankovnímu tajemství jen na písemnou výzvu taxativně uvedených subjektů, včetně finančního arbitra.

6. Tvrzení InSTITUTE

InSTITUTE tvrdí, že nebyl splněn ani jeden ze zákonných předpokladů vzniku odpovědnosti InSTITUTE za škodu tvrzenou Navrhovatelem a nepovažuje se vůbec za subjekt odpovědný za tvrzenou škodu Navrhovatele.

InSTITUTE namítá, že není naplněn znak porušení zákonných povinností, jelikož InSTITUTE nebyla povinna postupovat podle § 18 zákona proti praní špinavých peněz, neboť sporné transakce nenaplňují znaky podezřelého obchodu ve smyslu § 6 zákona proti praní špinavých peněz. InSTITUTE tvrdí, že všechny sporné platební transakce byly provedeny na základě příkazů Jednatele Navrhovatele, který byl současně jedinou osobou s dispozičním oprávněním k Účtům. InSTITUTE tak neměla důvod předpokládat neoprávněnost provedených transakcí.

InSTITUTE argumentuje, že pohyby peněžních prostředků na Účtu 2 a 3 v řádu statisíců eur a dolarů nebyly nestandardní či neobvyklé, a poukazuje na platební transakce na Účtu 2, a to ze dne 7. 12. 2010 (připsáno 300.000 eur), 7. 12. 2010 (odepsáno 277.042,63 eur), 6. 5. 2011 (připsáno 400.000 eur), 29. 8. 2011 (připsáno 50.000 eur), 22. 9. 2011 (připsáno 50.000 eur), 22. 9. 2011 (odepsáno 50.000 eur), 16. 11. 2011 (připsáno 70.000 eur), 16. 11. 2011 (odepsáno 70.150 eur), 30. 12. 2011 (připsáno 285.485,29 eur), 30. 12. 2011 (odepsáno 297.000 eur), a dále na platební transakce na Účtu 3, a to ze dne 2. 12. 2010 (připsáno 208.771,27 dolarů), 22. 3. 2011 (odepsáno 3.950.000 dolarů), 5. 4. 2011 (připsáno 1.000.000 dolarů), 24. 10. 2011 (připsáno 2.500.000 dolarů) a 18. 11. 2011 (odepsáno 381.155,25 dolarů). V žádném z těchto případů nešlo o převody na účet Příjemců. InSTITUTE zdůrazňuje, že k připsání a následnému odepsání peněžních prostředků v řádu statisíců eur či dolarů v tentýž den docházelo na účtech Navrhovatele poměrně často, zůstatky na jeho účtech se pohybovaly v desítkách tisíc eur či dolarů. InSTITUTE poukazuje na skutečnost, že sporné platební transakce nebyly uskutečňovány ve dnech bezprostředně následujících, nýbrž v období od 6. 1. 2011 do 22. 6. 2011, tedy v období půl roku.

Instituce dále tvrdí, že u všech sporných platebních transakcí ji Jednatel Navrhovatele předem telefonicky informoval o jejich účelu, v tomto případě o smlouvách o půjčce mezi Navrhovatelem a Příjemci. Instituce tvrdí, že záznamy telefonních hovorů s klienty standardně nepožizuje. U platebních transakcí ze dne 22. 6. 2011 je účel také uveden v identifikaci každé platby. Instituce tvrdí, že měla k dispozici Smlouvu o půjčce IV, z níž účel obou plateb ze dne 22. 6. 2011 vyplýval. Instituce poukazuje na fakt, že tuto smlouvu musí mít k dispozici i Navrhovatel, neboť na ni odkazuje Notářský zápis NZ 434/2013, a přiložil ji k důkazu v tomto řízení. U platby ze dne 6. 1. 2011 ve výši 1.000.000 eur, jejímž příjemcem je Příjemce 1, pak Navrhovatel sám potvrdil tvrzení Instituce, že jde o platbu na základě smlouvy o půjčce, když v řízení sám předložil Smlouvu o půjčce IX. Notářský zápis NZ ■■■ podepsal za Navrhovatele ■■■, Navrhovatel tak musel účel sporných transakcí znát před podáním návrhu.

Instituce tvrdí, že převody peněžních prostředků nebyly v případě Příjemců pouze jednostranné, nýbrž v roce 2011 došlo i k převodům peněžních prostředků z účtů Příjemců na Účet 2 a 3, u kterých byl účel uveden v popisu transakcí. Instituce uvádí příklady těchto převodů, konkrétně na Účet 2 došly tyto platby z účtu Příjemce 1: dne 5. 4. 2011 ve výši 500.000 eur s popisem „VRACENI PUJCKY ZE DNE 6. 1. 2011“, dne 3. 5. 2011 ve výši 16.520,55 eur s popisem „UROK K PLATBE DOSLE 6. 1. 2011“, dne 27. 7. 2011 ve výši 5.013,70 eur s popisem „UROK“, dne 27. 9. 2011 ve výši 322.500 eur s popisem „■■■“, dne 22. 11. 2011 ve výši 10.109,59 eur s popisem „UROK“, dne 29. 12. 2011 ve výši 5.013,70 eur s popisem „PLATBA UROKU K 31.12.2011“. Z účtu Příjemce 2 došla na Účet 2 dne 29. 12. 2011 platba s popisem „PLATBA UROKU K 31. 12. 2011“. Z účtu Příjemce 1 došly na Účet 3 tyto platby: dne 20. 10. 2011 ve výši 2.500.000 dolarů s popisem „PUJCKA DLE SMLOUVY Z 21. 10. 2011“, dne 30. 12. 2011 ve výši 18.356,16 dolarů s popisem „UROK K 31. 12. 2011“, dne 31. 5. 2012 ve výši 49.005,46 dolarů s popisem „PLATBA UROKU K 31. 5. 2012 ■■■“, dne 31. 5. 2012 ve výši 35.792,35 dolarů s popisem „PLATBA UROKU K 31. 5. 2012 ■■■“, dne 31. 5. 2012 ve výši 2.786,89 dolarů s popisem „PLATBA UROKU K 31. 5. 2012 ■■■“ a dne 5. 11. 2012 ve výši 500.000 dolarů s popisem „PLATBA DLE SML:-SPLATKA“. Instituce tvrdí, že neměla důvod považovat jakékoliv transakce mezi Navrhovatelem a Příjemci za podezřelé, neboť mezi těmito subjekty docházelo k pravidelným oboustranným převodům, když v popisu platby byl vždy uveden účel transakce. Popisy plateb jsou dalším důkazem o existenci půjček. Tyto platby podle Instituce také zpochybňují výši škody, když je z nich patrné, že Příjemce 1 vrátil Navrhovateli nejméně 516,520,55 eur a Příjemce 2 vrátil Navrhovateli nejméně 25.117,81 eur.

Instituce tvrdí, že vzhledem k absenci porušení zákonné povinnosti podle § 18 zákona proti praní špinavých peněz nemohla porušit ani povinnost podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb. Instituce dodává, že v případě sporných platebních transakcí postupovala v souladu se svým vnitřním předpisem G 160 – Prevence praní špinavých peněz a financování terorismu.

Instituce odmítá, že by porušila smluvní povinnosti v čl. 37 Všeobecných podmínek vzhledem k dodržení všech povinností stanovených zákonem proti praní špinavých peněz a postupu v souladu se systémem vnitřních zásad.

Instituce popírá existenci škody vzniklé v důsledku sporných transakcí. Pokud by k ní mělo dojít, nepovažuje se Instituce za osobu odpovědnou ve vztahu k vzniklé škodě. Instituce je toho názoru, že Navrhovateli mohly vzniknout pouze pohledávky za Příjemci, pokud tito Navrhovateli nevrátili peněžní prostředky podle smluv o půjčkách, nebo škoda způsobená Jednatelům Navrhovatele. Nadto Instituce odkazuje na ustanovení § 133 zákona č. 513/1991 Sb., které upravuje účinky omezení jednatelského oprávnění jednatele společnosti s ručením omezeným vůči třetím osobám. Pokud by snad Instituce měla být spoluzodpovědná za škodu způsobenou Navrhovateli, upozorňuje na to, že Navrhovatel míru spoluzavinění Instituce v návrhu nijak nespécifikoval a návrh je tak v tomto ohledu neurčitý a nedůvodný.

Instituce dále tvrdí, že je přesvědčena o absenci příčinné souvislosti mezi porušením právních povinností Instituce a vzniklou škodou. Instituce dodává, že i kdyby oznámila provedení sporných transakcí podle zákona proti praní špinavých peněz, nezabránila by tím vzniku škody ze sporných platebních transakcí, neboť oznámení by nemělo žádný vliv na odepsání peněžních prostředků z Účtu 2 a 3. Škoda totiž Navrhovateli vznikla (pokud vůbec) již samotným uskutečněním sporných platebních transakcí. I kdyby Instituce nahlásila sporné transakce Ministerstvu financí, nezabránila by tím minimálně vzniku škody z platební transakce z 6. 1. 2011. Instituce dále dodává, že sporným transakcím mohl předejít sám Navrhovatel, který měl v této době jediného společníka a současně druhého jednatele ■■■, který v souladu s § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. mohl sporné transakce v souvislosti s řádným vedením a kontrolou účetnictví zjistit.

Instituce tvrdí, že u ní není v souvislosti s tvrzenou škodou dáno ani zavinění.

Instituce taktéž nesouhlasí s vyčíslením škody, neboť je od ní třeba odečíst výše uvedené částky vrácené Navrhovateli Příjemci. Vyčíslená škoda pak vedle míry zavinění Instituce nezahrnuje ani míru zavinění Jednatele Navrhovatele.

Instituce popisuje svůj postup při kontrole klientů a transakcí. Klienty Instituce prověřuje při navázání obchodního vztahu i v jeho průběhu. Konkrétně ověřuje účel a povahu obchodního vztahu a původ prostředků (tj. zjišťuje, proč si klient účet otevírá, jaké objemy na účtu očekává, čím se zabývá, z čeho peněžní prostředky pocházejí, odkud klient pochází apod.). Původ prostředků klient prokazuje předložením listin (např. smluv, faktur, prohlášení), nebo logicky vyplývá z činnosti klienta (např. tržby). Přitom Instituce vyhotoví tzv. KYC formulář rizikovosti klienta a pokud klienta v této fázi vyhodnotí jako rizikového, přizpůsobí tomu intenzitu kontroly prováděné v průběhu smluvního vztahu. Instituce Navrhovatele v této fázi vyhodnotila jako nerizikového.

Instituce odmítá tvrzení Navrhovatele, že porušila § 38 zákona o bankách, neboť poskytnutím výpisů Instituce prokazovala svoje tvrzení o obvyklosti sporných platebních transakcích. Plnění důkazní povinnosti v řízení před finančním arbitrem nelze podle Instituce považovat za porušení bankovního tajemství. Tato skutečnost nadto podle Instituce nesouvisí s řízením.

Instituce odkazuje na nález finančního arbitra vydaný v řízení sp. zn. FA/PS/87/2014 a rozhodnutí o námitkách v témže řízení, ve kterém finanční arbitr po právní stránce stejný návrh zamítl.

Instituce se vyjádřila také k možnosti smírného řešení sporu. Instituce se vzhledem k svému přesvědčení o neexistenci její odpovědnosti za Navrhovatelem tvrzenou škodu nepokusila o smírné řešení sporu a není smírnému řešení sporu otevřena.

7. Podklady známé finančnímu arbitrovi z úřední činnosti

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 50 odst. 1 správního řádu, které stanoví, že podklady pro vydání rozhodnutí mohou být mj. skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, učinil součástí spisu výpisy z Účtu 1 za období od června 2008 do prosince 2012, které Instituce předložila v řízení sp. zn. FA/PS/87/2014, které bylo vedeno mezi totožnými spornými stranami jako toto řízení.

8. Právní posouzení

Finanční arbitř podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitř vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitř má za prokázané, že Instituce provedla následující převody peněžních prostředků, neboť je jednotlivé výpisy z Účtů zaznamenaly (dále souhrnně též „Sporné transakce“):

1. dne 6. 1. 2011 převod peněžních prostředků z Účtu 2 ve výši 1.000.000 eur (Popis „*Urgentní platba* ■“, „■“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, „■“, Identifikace trans. „■“, „■“, „■“, Valuta „06.01.2011“, Částka EUR „-1 000 000,00“); to vyplývá z výpisu z Účtu 2 za měsíc leden 2011 (dále též „Sporná transakce 1“);
2. dne 22. 6. 2011 převod peněžních prostředků z Účtu 2 ve výši 900.000 eur (Popis „*Platba SWIFT elektronicky*“, „■“, Název protiúčtu: „■“, Důvod platby „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, „■“, Identifikace trans. „■“, „■“, „■“, Valuta „22.06.2011“, Částka EUR: „-900 000,00“); to vyplývá z výpisu z Účtu 2 za měsíc červen 2011 (dále též „Sporná transakce 2“);
3. dne 22. 6. 2011 převod peněžních prostředků z Účtu 3 ve výši 439.890 dolarů (Popis „■“, „■“, Název protiúčtu: „■“, Důvod platby „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, „■“, Identifikace trans. „■“, „■“, „EUR 300 000.00/ 1.4663“, Valuta „22.06.2011“, Částka USD: „-439 890,00“); to vyplývá z výpisu z Účtu 3 za měsíc červen 2011 (dále též „Sporná transakce 3“).

Finanční arbitř má z výpisů z Účtu 1 za prokázané, že Instituce provedla následující převody peněžních prostředků z Účtu 1 ve prospěch účtu č. ■, které předcházely Sporným transakcím:

1. dne 23. 9. 2010 převod peněžních prostředků ve výši 5.000.000 Kč (Popis „*Tuzemská prioritní platba elektronicky*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „23.09.2010“, Poplatek „300.00 CZK“, VS „■“, KS „0“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc září 2010;
2. dne 1. 10. 2010 převod peněžních prostředků ve výši 1.727.400 Kč (Popis: „*Tuzemská prioritní platba elektronicky*“, Název protiúčtu: „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „01.10.2010“, Poplatek „300.00 CZK“, VS „■“, KS: „0“, SS: „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc říjen 2010;
3. dne 13. 10. 2010 převod peněžních prostředků ve výši 8.545.900 Kč (Popis „*Tuzemská platba elektronicky*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „13.10.2010“, Poplatek „5.00 CZK“, VS „■“, KS „0558“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc říjen 2010;
4. dne 9. 11. 2010 převod peněžních prostředků ve výši 22.000.000 Kč (Popis „*Tuzemská platba elektronicky*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „09.11.2010“, Poplatek „300.00 CZK“, VS „■“, KS „0“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc listopad 2010;
5. dne 30. 11. 2010 převod peněžních prostředků ve výši 40.000.000 Kč (Popis „*Tuzemská prioritní platba elektronicky*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „30.11.2010“, Poplatek „300.00 CZK“, VS „■“, KS „0“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc listopad 2010.

Finanční arbitř má z výpisů z Účtu 1 dále za prokázané, že Instituce provedla před provedením Sporných transakcí následující příchozí platební transakce z účtu č. ■ a na Účet 1 připsala:

1. dne 18. 10. 2010 peněžní prostředky ve výši 5.000.000 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „18.10.2010“, Poplatek „5,00 CZK“, VS „■“, KS „0“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc říjen 2010;
2. dne 18. 10. 2010 peněžní prostředky ve výši 1.727.400 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „■“, Identifikace trans. „■“, Valuta „18.10.2010“, Poplatek „5,00 CZK“, VS „■“, KS „0“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc říjen 2010;
3. dne 29. 12. 2010 peněžní prostředky ve výši 184.438,36 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „*urok 10.11.2010*“, Identifikace trans. „■“, Valuta „29.12.2010“, Poplatek „5,00 CZK“, VS „■“, KS „308“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2010;
4. dne 29. 12. 2010 peněžní prostředky ve výši 203.835,62 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „*urok 30112010*“, Identifikace trans. „■“, Valuta „29.12.2010“, Poplatek „5,00 CZK“, VS „■“, KS „308“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2010;
5. dne 29. 12. 2010 peněžní prostředky ve výši 301.903,59 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „*urok 14.10.2010*“, Identifikace trans. „■“, Valuta „29.12.2010“, Poplatek „5,00 CZK“, VS „■“, KS „308“, SS „0“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2010.

Ze Smlouvy o půjčce IX má finanční arbitr za prokázané, že dne 5. 1. 2011 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem 1 smlouvu o půjčce, dne 29. 11. 2011 dodatek 1 k této smlouvě a dne 21. 12. 2012 dodatek 2 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce IX je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 1.000.000 eur se splatností nejpozději dne 31. 12. 2013.

Ze Smlouvy o půjčce IV má finanční arbitr za prokázané, že dne 20. 6. 2011 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem 2 smlouvu o půjčce, dne 20. 6. 2012 dodatek 1 k této smlouvě a dne 21. 12. 2012 dodatek 2 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce IV je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 1.200.000 eur se splatností nejpozději dne 31. 12. 2013.

Z Notářského zápisu NZ ■ finanční arbitr dále zjistil, že Příjemce 2 uznal pohledávku Navrhovatele vyplývající ze Smlouvy o půjčce IV co do důvodu a výše v plném rozsahu.

Ve vztahu k nároku uplatněnému Navrhovatelem v řízení se finanční arbitr nejprve zabýval otázkou, jakým právním předpisem se bude řídit případná odpovědnost Instituce za škodu.

Podle § 3079 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[p]rávo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle dosavadních právních předpisů*“. Podle § 3028 odst. 3 občanského zákoníku platí, že „*[n]ení-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti*“.

Protože k Navrhovatelem tvrzenému porušení právních povinností podle § 18 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz a § 415 zákona č. 40/1964 Sb. mělo dojít ke dni provedení Sporných transakcí, bude finanční arbitr posuzovat odpovědnost za škodu podle § 420 zákona č. 40/1964 Sb. Protože Smlouvy o účtu uzavřel Navrhovatel s Institucí dne 2. 6. 2008 a dne 25. 11. 2008, v případně porušení povinnosti podle čl. 37 Všeobecných podmínek by Instituce odpovídala za škodu podle § 373 zákona č. 513/1991 Sb.

Podle § 420 odst. 1 a 3 zákona č. 40/1964 Sb. „[k]aždý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.“

Podle § 373 zákona č. 513/1991 Sb. „[k]do poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinnosti bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.“

Finanční arbitr se následně zabýval jednotlivými předpoklady odpovědnosti za škodu, tedy:

- a) zda Instituce porušila ve vztahu ke Sporným transakcím Navrhovatelem tvrzené právní povinnosti;
- b) zda Navrhovateli vznikla škoda, případně v jaké výši;
- c) zda mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody existuje příčinná souvislost;
- d) zda je škoda kryta zaviněním nebo nejsou přítomny okolnosti vylučující odpovědnost.

Ad a) Porušení právní povinnosti

Podle § 6 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz se podezřelým obchodem rozumí „obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, a to pokud například

- a) klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech,
- b) během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé,
- c) počet účtů zřizovaných klientem je ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
- d) klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod,
- e) prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
- f) účet je využíván v rozporu s účelem, pro který byl zřízen,
- g) klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele,
- h) klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo
- i) povinná osoba má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi“.

Struktura citovaného zákonného ustanovení je založena na generální klauzuli, tedy na zcela obecném ustanovení vymezujícím základní znaky podezřelého obchodu. Zákon proti praní špinavých peněz ukládá Instituci oznamovat jakýkoli podezřelý obchod bez ohledu na to, jaký je jeho vnější projev.

Význam generální klauzule spočívá v tom, že pokud určitý obchod naplňuje její jednotlivé znaky, i když nespadá pod zvláštní skutkovou podstatou, je podezřelým obchodem. Jakýkoli obchod, který naplňuje znaky uvedené v generální klauzuli, musí být oznámen ve stanovené lhůtě Ministerstvu financí, a to i tehdy, jestliže ho pod žádnou z demonstrativně vyjmenovaných zvláštních skutkových podstat nebude možné podřadit.

Jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu proti praní špinavých peněz, podezřelý obchod je takový obchod, u něhož lze na základě některých příznaků i s nižším stupněm pravděpodobnosti předpokládat, že prostředky v něm použité pocházejí z nějakého spáchaného trestného činu (resp. páchaného u trestných činů trvajících či pokračujících), nebo mají být užity ke spáchání teroristického aktu anebo jiných aktivit souvisejících s terorismem, např. financování výcviku

a dalších příprav pro budoucí teroristickou činnost. Podmínkou je, že majetek je výnosem z trestné činnosti, tedy z jednání, které je trestným činem podle trestněprávních předpisů (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 101*), příp. se jedná o prostředky, které mohou a často i pocházejí z legálních zdrojů, které jsou určeny ke spáchání budoucí trestné činnosti s vazbou na teroristické aktivity (*tamtéž, str. 102*).

Navrhovatel je právnickou osobou, a to společností s ručením omezeným. Podle § 133 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. „[s]tatutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak.“ Podle § 13 odst. 1 věty druhé zákona č. 513/1991 Sb. „[p]rávníká osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce“.

Zadání platebních příkazů k provedení Sporných transakcí Jednatelem Navrhovatele je proto jednáním Navrhovatele. Tvrdí-li Navrhovatel, že Sporné transakce jsou podezřelým obchodem, tvrdí tím současně, že provedení Sporných transakcí mělo v Instituci vzbudit podezření, že se na Účtu 2 a 3 (které Instituce vede pro Navrhovatele) nacházely peněžní prostředky získané trestnou činností nebo že se jedná o peněžní prostředky určené k financování terorismu.

Povinné osoby (tedy i Instituce) musí oznámit podezřelý obchod, zjistí-li určité omezené množství dílčích informací o jednání, které by mohlo být orgány činnými v trestním řízení později posuzováno jako konkrétní trestný čin, v jehož důsledku došlo k vytvoření výnosu z trestné činnosti, nebo k financování terorismu. Povinné osobě dává zákon proti praní špinavých peněz určitou míru správního uvážení.

Pro postup povinných osob podle zákona proti praní špinavých peněz tedy postačuje předpoklad existence predikativního trestného činu, vytvořený na základě omezeného množství dílčích informací o jednání, které by mohlo být posuzováno jako trestný čin, a to podle obecné představy o trestnosti, bez hlubší znalosti norem trestního práva (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 101*).

Důvodová zpráva k zákonu proti praní špinavých peněz upřesňuje, že povinné osobě přitom vůbec nemusí být známo, o jaký trestný čin by se mělo jednat, ani kdo a kde jej spáchal, či má spáchat, ani nemusí znát další skutečnosti, naplňující znaky trestného činu. Příznaky, podle nichž se obchod jako podezřelý vyhodnocuje, mohou být např. zvláštnosti v chování klienta oproti jeho obvyklému chování, nebo oproti chování množiny klientů obdobného typu.

Za podezřelou je třeba v těchto souvislostech vyhodnotit takovou operaci (obchod), která zjevně vybočuje z tohoto „obvyklého chování“ a nemá přitom jiné legální vysvětlení, které by podezřelost vylučovalo (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 111*).

Finanční arbitr nezjistil, ani Navrhovatel žádným způsobem nedoložil, ani netvrdí, že by se Sporné transakce měly jevit jako naplňující znaky generální klauzule podezřelého obchodu, tedy že by z určitých Instituci známých skutečností vyplývalo, že Navrhovatel na Účtu shromažďoval peněžní prostředky získané trestnou činností, anebo že by tyto peněžní prostředky byly legální, ale Navrhovatel je shromažďoval za účelem financování terorismu.

Navrhovatel pouze tvrdí, že v daném případě byla naplněna zvláštní skutková podstata uvedená v § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz, tedy že „*klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod.*“

Zákonodárce ve zvláštní skutkové podstatě považuje za podezřelé ty obchody, u kterých je absence ekonomického důvodu zjevná.

Ekonomickým důvodem, tzv. kauzou, se rozumí bezprostřední hospodářský cíl, pro který klient provádí převody peněžních prostředků. Tím byla v projednávaném případě půjčka, jak vyplývá z předložených Smluv o půjčce, které jsou právní důvodem Sporných transakcí.

Finanční arbitr v této souvislosti konstatuje, že citované zákonné ustanovení nelze vykládat tak, že by poskytovatelé platebních služeb měli posuzovat každý jednotlivý převod peněžních prostředků a zjišťovat právní důvod takového převodu (tzv. podkladový právní vztah) a z něho usuzovat na ekonomický důvod. To by odporovalo základnímu principu platebního styku, podle něhož je v zásadě podkladový vztah mezi plátcem a příjemcem pro účely provádění platebních transakcí zcela bez významu a poskytovatelé platebních služeb jeho obsah nezjišťují.

Finanční arbitr však nevyklučuje, aby si poskytovatel platebních služeb doklady o podkladovém právním vztahu od uživatele platebních služeb vyžádal, je-li to rozhodující pro posouzení, zda určitý převod peněžních prostředků je či není bez zjevného ekonomického důvodu.

Instituce neprokázala, že by ekonomický důvod přímo zjišťovala, resp. znala, ač tvrdí, že jí ho Jednatel Navrhovatele sdělil telefonicky a že jí předložil Smlouvu o půjčce IV. Finanční arbitr se proto zabýval otázkou, zda se Sporné transakce mohly Instituci jevit jako převody majetku bez zjevného ekonomického důvodu. Navrhovatel sám neuvádí, proč by Instituce měla považovat Sporné transakce za převody majetku bez zjevného ekonomického důvodu a nelze na to usuzovat pouze z toho, že Instituce ekonomický důvod nezjišťovala.

V první řadě je u některých ze Sporných transakcí jejich ekonomický důvod uveden v popisu platby. To se týká Sporné transakce 2 a Sporné transakce 3 (u obou popis „*PUJCKA DLE SMLOUVY Z 21. CERVNA 2011*“). V tomto ohledu se Navrhovatel mylí, když tvrdí, že nebyl uveden ani u jedné z nich.

Jestliže plátce uvede jako popis transakce odkaz na smlouvu o půjčce, potom může banka jako povinná osoba podle zákona proti praní špinavých peněz (§ 2 zákona) předpokládat, že plátce a příjemce uzavřeli mezi sebou smlouvu o půjčce a že tedy ekonomickým důvodem jejího uzavření je na straně plátce získání úroku (tím spíše, je-li plátcem právnická osoba - podnikatel). Aby byla naplněna zvláštní skutková podstata § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz, musel by ekonomický důvod u převodu majetku „zjevně“ chybět. K závěru, že ekonomický důvod zjevně chybí, však nelze dospět v případě, kdy je přímo zmíněn v popisu platby. To samozřejmě neznamená, že by nemohlo jít o podezřelý obchod z jiného důvodu, ať už z důvodu naplnění generální klauzule a/nebo některé z dalších skutkových podstat. Stejně tak může mít Instituce důvod pochybovat o pravdivosti popisu platby. Navrhovatel však v tomto případě nic takového netvrdí. Pokud tedy žádná z takových dalších okolností v takovém případě nenastane, nemůže mít Instituce za to, že se jedná o převod majetku bez zjevného ekonomického důvodu.

Navrhovatel pouze poukazuje na to, že „*[p]orušuje-li někdo převody peněžních prostředků zákon, jen těžko se jeho doprovodné jednání (např. popis bankovních transakcí) nedá považovat za zastírající*“. Finanční arbitr však posuzuje Sporné transakce podle toho, jak se jevily Instituci v době svého provedení. Pokud Instituce nemá k dispozici žádné informace, které by naznačovaly, že transakcí dochází k porušení zákona, není důvod, aby se na popis platby

nespolehla a v každém jednotlivém případě jej prověřovala. Navrhovatel přitom netvrdí, že Instituce takové informace měla.

U Sporné transakce 2 a Sporné transakce 3 tak Instituce nemohla bez dalšího dospět k závěru, že jde o podezřelý obchod, pouze z důvodu uvedeného v § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz.

Pokud se týká obvyklosti transakcí, finanční arbitr musí v tomto případě přihlížet nejen k pohybům na tom účtu, ze kterého Instituce odepsala částku té které Sporné transakce, ale ke všem účtům Navrhovatele, které Instituce vede, neboť zákon proti praní špinavých peněz se v otázce převodů majetku bez zjevného ekonomického důvodu (ani u dalších skutkových podstat) neomezuje na jeden účet, ale téměř ve všech případech hovoří o činnosti „klienta“, tedy bez ohledu na to, kolika účtů vedených povinnou osobou se jeho činnost týká.

Finanční arbitr tak zjistil, že převody peněžních prostředků ve výši (popř. v přepočtu) několika stovek tisíc euro na účty, které nevede Instituce, byly pro Navrhovatele obvyklé, a to již před provedením Sporné transakce 1:

- 1) dne 10. 6. 2009 odchozí platba z Účtu 2 ve výši 580.000 eur na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 2) dne 3. 8. 2009 odchozí platba z Účtu 2 ve výši 290.104,85 eur na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 3) dne 21. 10. 2009 odchozí platba z Účtu 1 ve výši 12.933.867,30 Kč (499.570 eur) na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 4) dne 9. 12. 2009 odchozí platba z Účtu 2 ve výši 450.000 eur na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 5) dne 13. 10. 2010 odchozí platba z Účtu 1 ve výši 8.545.900 Kč na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 6) dne 1. 11. 2010 odchozí platba z Účtu 2 ve výši 700.000 eur na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 7) dne 9. 11. 2010 odchozí platba z Účtu 1 ve výši 22.000.000 Kč na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 8) dne 30. 11. 2010 odchozí platba z Účtu 1 ve výši 40.000.000 Kč na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 9) dne 7. 12. 2010 odchozí platba z Účtu 2 ve výši 277.042,63 eur na účet č. ■■■■■ (■■■);
- 10) dne 9. 12. 2010 odchozí platba z Účtu 1 ve výši 10.032.000 Kč na účet č. ■■■■■ (■■■).

U platební transakce uvedené shora pod bodem 6) se dokonce jedná o platbu na účet stejného příjemce, jako u Sporné transakce 1, v částce blízké se částce Sporné transakce 1; u Sporné transakce 1 tak nemůže jít o jakkoli neobvyklou transakci.

Skutečnost, že částka všech výše zmíněných transakcí nedosahuje výše částek Sporných transakcí, nevylučuje podle finančního arbitra obvyklost transakcí, neboť by mohla být relevantní pouze v případě, že by se Sporné transakce výrazně vymykaly obvyklému užívání účtu (tedy byly by řádově nebo mnohonásobně vyšší než jindy prováděné transakce), popř. běžnému celkovému obratu účtu. Tak tomu však v tomto případě není. Kreditní a debetní obrat Účtu 1 byl od prosince 2008 do září 2009 pravidelně v řádu stovek milionů Kč měsíčně. Totéž platí u Účtu 1 od května 2010 do prosince 2010, přičemž se kreditní i debetní obrat postupně snižuje na desítky milionů Kč měsíčně. Podobně u Účtu 2 od září 2008 do prosince 2008, kdy je kreditní i debetní obrat v řádu stovek tisíc až jednotek milionů eur. I v dalších měsících dosahuje kreditní nebo debetní obrat (popř. oba) stovek tisíc eur (konkrétně v červnu 2009, srpnu 2009, prosinci 2009, květnu 2010, říjnu 2010, listopadu 2010 a prosinci 2010). Na Účtu 3 pak byl v prosinci 2008 kreditní i debetní obrat vyšší než 17.000.000 dolarů, od srpna do října 2009 kreditní i debetní obrat vyšší než 8.000.000 dolarů, v jednotkách milionů se pak kreditní či debetní obrat (popř. oba) pohyboval i v listopadu 2009, květnu 2010, červnu 2010 a listopadu 2010.

Sporné transakce se tak nejeví výjimečné ani z pohledu dlouhodobého užívání Účtů.

Účet 2, ze kterého byly provedeny Sporné transakce 1 a 2, Navrhovatel založil dne 2. 6. 2008 a dne 16. 7. 2008 na něj přišly peněžní prostředky ve výši 614.800 eur a dne 10. 9. 2008 peněžní prostředky ve výši 167.700 eur. Tyto peněžní prostředky pak Navrhovatel používal zejména na termínované vklady až do 30. 12. 2008, kdy je převedl zřejmě na svůj účet vedený u jiné banky (platba ve výši 640.000 eur, název protiúctu „■“). Od té doby na Účtu 2 udržoval nízký zůstatek v řádu několika tisíc eur a přichází peněžní prostředky, ať už se jednalo o platby třetích osob nebo prostředky převáděné z Účtu 1 nebo z účtů Navrhovatele u jiných bank (pozn. - číslo protiúctu není v případech převodu z Účtu 1 uvedeno, popis platby je vždy „■“, ale vzájemným srovnáním výpisů z Účtu 1 a 2 je zřejmé, že peněžní prostředky se převádí mezi těmito účty), Navrhovatel vždy brzy po připsání převedl na účty třetích osob. Stejně tomu bylo i u Sporné transakce 1 a Sporné transakce 2, když před Spornou transakcí 1 došly na Účet 2 z Účtu 1 dne 5. 1. 2011 peněžní prostředky ve výši 1.000.000 eur s popisem „■, protihodnota = 24 960 000.00 CZK“ a před Spornou transakcí 2 došly na Účet 2 dne 5. 4. 2011 peněžní prostředky ve výši 500.000 eur, název protiúctu „■“, a dne 6. 5. 2011 peněžní prostředky ve výši 400.000 eur, název protiúctu „■“ To vyplývá z výpisů z Účtu 1 a 2.

Účet 3, ze kterého byla provedena Sporná transakce 3, Navrhovatel založil dne 25. 11 2008 a dne 1. 12. 2008 na něj přišly peněžní prostředky ve výši 17.584.234,64 dolarů, z nichž velkou část Navrhovatel během tří následujících dnů převedl na Účet 1 (pozn. - číslo protiúctu není v případech převodu z jiného účtu Navrhovatele u Instituce uvedeno, popis platby je vždy „■“, ale vzájemným srovnáním výpisů z Účtu 1 a 3 je zřejmé, že peněžní prostředky se převádí mezi těmito účty). Navrhovatel pak Účet 3 až do srpna roku 2009 nepoužíval, dne 18. 8. 2009 a 27. 8. 2009 pak na něj převedl peněžní prostředky ve výši 5.464.480,87 dolarů a 2.793.396,09 dolarů, které pak do listopadu 2009 používal na termínované vklady. Poté zůstatek ve výši přibližně 8.000.000 dolarů ponechal na Účtu 3 a dne 10. 5. 2010 a 11. 5. 2010 částky ve výši 2.000.000 dolarů a 2.250.000 dolarů převedl na Účet 1. Poté zůstatek ve výši přibližně 4.000.000 dolarů ponechal na Účtu 3. V listopadu a prosinci roku 2010 na Účet 3 došly platby ve výši 1.000.000 dolarů a 208.771,27 dolarů od třetích osob, v obou případech Navrhovatel stejnou částku následující den odeslal na účet s názvem „■“. Zůstatek ve výši přibližně 4.000.000 dolarů pak byl na Účtu 3 až do 22. 3. 2011, kdy Navrhovatel převedl peněžní prostředky ve výši 3.950.000 dolarů na účet s názvem „■“. Dne 5. 4. 2011 pak na Účet 3 došla platba ve výši 1.000.000 dolarů s popisem „■“ a 4. 5 2011 platba ve výši 13.709,59 dolarů z účtu s názvem „■“ a s popisem „UROK K DOSLE PLATBE ZE DNE 24.3.201“. To vyplývá z výpisů z Účtu 1 a 3.

Pokud jde o obvyklost Sporné transakce 2 a 3, finanční arbitr dodává, že Navrhovatel na účet Příjemce 2 prováděl v roce 2010 běžně převody peněžních prostředků, a to ve výši celkem 77.273.300 Kč (viz výše), přičemž Příjemce 2 naopak převáděl peněžní prostředky na Účet 1, celkem v roce 2010 7.417.577,40 Kč, tři poslední platby měly v popisu platby „urok“ (viz výše). Instituce tak nemohla předpokládat, že platby na účet Příjemce 2 (konkrétně Sporná transakce 2 a 3) nemají ekonomický důvod, když na základě výše uvedeného je z pouhých výpisů z Účtů (tedy z informací, které měla Instituce k dispozici) zřejmé, že Navrhovatel již v minulosti poskytoval Příjemci 2 peněžní prostředky a Příjemce 2 z nich platil úroky.

Pro úplnost finanční arbitr uvádí, že Účet 1 založil Navrhovatel dne 2. 6. 2008 a dne 1. 12. 2008, a 2. 12. 2008 na něj přišly peněžní prostředky ve výši 100.350.000 Kč, 101.350.000 Kč a 60.165.000 Kč z Účtu 3 (pozn. - číslo protiúctu není v případech převodu z jiného účtu Navrhovatele u Instituce uvedeno, popis platby je vždy „■“, ale vzájemným srovnáním výpisů z Účtu 1 a 3 je zřejmé, že peněžní prostředky se převádí mezi těmito účty). Navrhovatel pak tyto peněžní prostředky až do října 2010 ukládá na termínované účty, převádí na svůj spořicí účet č. ■, který mu Instituce vede (to vyplývá ze seznamu účtů Navrhovatele), a zase zpět, převádí na Účet 2 nebo Účet 3 a zpět, zasílá na Účet 1 peněžní prostředky ze svého účtu vedeného jinou

bankou (neboť jako název protiúčtu je uvedeno „■“), popř. mu poukazuje peněžní prostředky společník Navrhovatele ■ (neboť jako název protiúčtu je uvedeno „■“) a Navrhovatel je následně vrací. Zůstatek Účtu 1 přitom Navrhovatel zpravidla udržuje v řádu jednotek či desítek milionů korun. Od října 2010 potom na Účtu 1 dochází k převodům peněžních prostředků na účet Příjemce 2, jak uvedeno výše.

Pro přehlednost finanční arbitr ve výše uvedené rekapitulaci neuvedl platby v nižších částkách (asi do 1.000.000 Kč, popř. u Účtu 1, na kterém standardně probíhala každý měsíc řada platebních transakcí, v řádu jednotek milionů).

U všech Sporných transakcí tak Navrhovatel poskytoval půjčky z peněžních prostředků, které se dlouhodobě nacházely na jeho účtech (ať už u Instituce, jiné banky nebo na termínovaných vkladech u Instituce), resp. u Sporné transakce 2 a 3 také z peněžních prostředků, které vrátil Příjemce 1 ze Sporné transakce 1. U takto dlouhodobě držených peněžních prostředků není (a z pohledu Instituce jistě v době provedení Sporných transakcí nebylo) pravděpodobné, že pocházejí z trestné činnosti.

Z chování Navrhovatele ve vztahu k Účtům tak Instituce mohla usoudit, že Navrhovatel disponuje volnými peněžními prostředky v řádu desítek milionů korun, které využívá buď ke zhodnocení (zejména na termínovaných vkladech) nebo k platbám svým obchodním partnerům. Zejména v roce 2010, tedy před provedením všech Sporných transakcí, Navrhovatel postupně přestal k zhodnocování peněžních prostředků používat termínované vklady a začal je (avšak postupně a nikoliv hned od začátku v neobvykle vysokých částkách v poměru k výši prostředků, kterými disponoval) převádět na účty třetích osob, podle následně postupně vracených peněžních prostředků zjevně za účelem získání úroku. Finanční arbitr nenachází důvody, proč by Instituce měla dospět k závěru, že Sporné transakce zjevně nemají ekonomický důvod.

Zákonodárce ve vymezení zvláštních skutkových podstat používá pojmy „nápadně“, „zjevný“ a dává tím najevo, že za podezřelý obchod by měla povinná osoba považovat obchod, který se výrazně vymyká dosavadnímu chování klienta.

Navrhovatel nadto ani netvrdí, že by Instituce měla mít podezření, že peněžní prostředky použité k provedení Sporných transakcí pocházejí z trestné činnosti či jsou určeny k financování terorismu, a že tedy Sporné transakce naplňují znaky generální klauzule. Má-li se ovšem jednat o podezřelý obchod, musí být generální klauzule vždy naplněna. Jednotlivé skutkové podstaty jsou pouze příklady, jak se může obchod naplňující znaky generální klauzule projevovat. Jestliže tak Instituce měla důvod se domnívat, že Sporné transakce nenaplňují znaky generální klauzule, neboť šlo o dlouhodobě Navrhovatelem vlastněné peněžní prostředky a současně nic nenavštěvovalo tomu (alespoň to žádná ze stran netvrdí ani neprokazuje), že byly určeny k financování terorismu, neměla důvod je požadovat za podezřelý obchod.

Z tvrzení Navrhovatele spíše vyplývá, že Spornými transakcemi Jednatel Navrhovatele trestnou činnost páchal, nikoliv legalizoval výnosy z ní. Na to však zákon proti praní špinavých peněz nemíří.

V projednávaném případě však z provedeného dokazování nevyplývá, že by Instituce měla být jen dílčí informace o skutečnostech, které by měly v Instituci vzbudit podezření, že Sporné transakce jsou podezřelým obchodem.

Ačkoliv finanční arbitr souhlasí s Navrhovatelem, že vyhodnocení Navrhovatele na začátku smluvního vztahu jako nerizikového nezbavuje Instituce povinnosti posuzovat budoucí platební transakce z hlediska, zda se jedná o podezřelý obchod, i z Navrhovatelem citované literatury

vyplývá, že „[j]e-li obchod vyhodnocen jako „rizikový“ z hlediska možného zneužití pro praní peněz nebo financování terorismu, musí povinná osoba provést kontrolu klienta...“ Tato podmínka však v tomto případě nebyla naplněna, neboť z výše uvedených důvodů obchod neměl být vyhodnocen jako rizikový.

Finanční arbitr konstatuje, že to, zda o ekonomickém důvodu Sporných transakcí věděl Navrhovatel před podáním návrhu, není ve sporu vůbec podstatné, ač to Instituce dovozuje. Navrhovatelova vědomost o ekonomickém důvodu Sporných transakcí totiž nemá a nemohla mít vliv na to, zda měla Instituce Sporné transakce považovat za převody majetku bez ekonomického důvodu.

Irelevantní z hlediska sporu je rovněž to, zda Instituce zavedla nebo uplatňovala odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených zákonem proti praní špinavých peněz podle § 21 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz. Jejich nezavedení, příp. neuplatňování je nepochybně porušením zákona proti praní špinavých peněz, z hlediska zjišťování, zda Sporné transakce představují podezřelý obchod a zda byla Instituce povinna splnit oznamovací povinnost, jsou však tyto skutečnosti nerelevantní.

Pokud jde o námitku Navrhovatele, že Instituce musí mít podle § 16 ve spojení s § 9 odst. 2 zákona proti praní špinavých peněz a podle Vyhlášky doklady o provedené kontrole Sporných transakcí, finanční arbitr taktéž nechápe, jaký by tato námitka mohla mít vliv na rozhodnutí sporu. Pakliže Instituce záznamy nemá, neunesla v tomto směru důkazní břemeno. Navrhovatel ani netvrdí, že by mu Instituce způsobila škodu tím, že doklady neuchovala, není tak zřejmé, proč považuje tuto skutečnost za relevantní.

Tvrdí-li Navrhovatel, že Instituce předložením výpisů nad rámec výzvy finančního arbitra porušila § 38 zákona o bankách, finanční arbitr jej odkazuje na § 52 správního řádu, podle kterého jsou účastníci povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení (v tomto případě tvrzená o obvyklosti Sporných transakcí). Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci. Finanční arbitr v tomto případě tyto výpisy za potřebné ke zjištění stavu věci považoval.

Pokud jde o ustanovení § 415 zákona č. 40/1964 Sb., jeho aplikace přichází v úvahu tehdy, jestliže neexistuje konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje (*NS ze dne 16. 5. 2002, č.j. 25 Cdo 1427/2001*). V tomto případě však konkrétní právní úpravu stanoví zákon proti praní špinavých peněz, a proto není aplikace § 415 zákona č. 40/1964 Sb. na místě.

Pokud by finanční arbitr připustil, že Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám, konstatoval by tím také, že Instituce má vždy zjišťovat podkladový vztah mezi plátcem a příjemcem, a v případě, že ekonomickým důvodem je půjčka, také bonitu dlužníka (v tomto případě Příjemců), neboť bezprostřední příčinou případné škody je v tomto případě skutečnost, že Příjemci nevrátili (resp. nevrátili zcela) půjčené peněžní prostředky věřiteli, tedy Navrhovateli. Instituce vystupovala ve Sporných transakcích jako osoba, která zajišťovala přesun peněžních prostředků od věřitele k dlužníkovi v souladu se Smlouvou o účtu, a to bez ohledu na podkladový vztah plátce a příjemce.

Finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce neporušila povinnost podle § 18 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz, neboť Sporné transakce nejsou podezřelým obchodem. V takovém případě nemůže finanční arbitr učinit ani závěr, že by Instituce porušila svou prevenční povinnost předcházet škodám podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb.

Pokud tedy Instituce jednala v souladu s právními předpisy a Sporné transakce provedla v souladu s platebními příkazy zadanými Jednatelům Navrhovatele, nemohla porušit čl. 37 Všeobecných obchodních podmínek, tedy povinnost postupovat s odbornou péčí.

Ad b) Vznik škody a její vyčíslení

Škodou se rozumí újma, která se projevuje v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích.

Finanční arbitr zjistil, že na Účet 2 došly z účtu Příjemce 1 dne 5. 4. 2011 peněžní prostředky ve výši 500.000 eur (popis transakce: „VRACENI PUJCKY ZE DNE 6.1.2011“), dne 3. 5. 2011 peněžní prostředky ve výši 16.520,55 eur (popis transakce: „UROK K PLATBE DOSLE 6.1.2011“), dne 27. 7. 2011 peněžní prostředky ve výši 5.013,70 eur (popis transakce: „UROK“), dne 27. 9. 2011 peněžní prostředky ve výši 322.500 eur (popis transakce: „PROFORMA FAKTURA ■“), dne 22. 11. 2011 peněžní prostředky ve výši 10.109,59 eur (popis transakce: „UROK“) a dne 29. 12. 2011 peněžní prostředky ve výši 5.013,70 eur (popis transakce: „PLATBA UROKU K 31.12.2011 ■“). Z účtu Příjemce 1 došly dne 25. 10. 2011 na Účet 3 peněžní prostředky ve výši 2.500.000 dolarů (popis transakce: „PUJCKA PODLE SMLOUVY Z 21.10.2011“), dne 30. 12. 2011 peněžní prostředky ve výši 18.356,16 dolarů (popis transakce: „UROK K 31.12.2011“), dne 31. 5. 2012 peněžní prostředky ve výši 49.005,46 dolarů (popis transakce: „Platba uroku k 31.5.2012 ■“), dne 31. 5. 2012 peněžní prostředky ve výši 35.792,35 dolarů (popis transakce: „platba uroku k 31.5.2012 ■“), dne 31. 5. 2012 peněžní prostředky ve výši 2.786,89 dolarů (popis transakce: „platba uroku k 31.5.2012 ■“) a dne 5. 11. 2012 peněžní prostředky ve výši 500.000 dolarů (popis transakce: „PLATBA DLE SML.-SPLATKA“). Z účtu Příjemce 1 došly dne 21. 12. 2012 na Účet 1 peněžní prostředky ve výši 700.000 Kč (popis transakce: „■“). Z účtu s názvem „■“ došly dne 7. 9. 2012 na Účet 3 peněžní prostředky ve výši 200.000 dolarů (popis transakce: „PLATBA ZA ■“).

Z účtu Příjemce 2 došly dne 18. 8. 2011 na Účet 1 peněžní prostředky ve výši 700.571,16 Kč (popis transakce: „UROK K PUJCKE DOSLE 14.10.2011“), dne 30. 12. 2011 peněžní prostředky ve výši 2.400.000 Kč (popis transakce „Platba uroku k 31.12.2011“), dne 24. 4. 2012 peněžní prostředky ve výši 500.000 Kč (popis transakce „splátka“), dne 7. 5. 2012 peněžní prostředky ve výši 1.500.000 Kč (popis transakce „vraceni pujcky“), dne 11. 5. 2012 peněžní prostředky ve výši 32.182,84 Kč (popis transakce „urok“) a dne 19. 12. 2012 peněžní prostředky ve výši 348.393,44 Kč (popis transakce „platba uroku“).

Finanční arbitr má tak pochybnosti, zda vůbec, a pokud ano, kdy a v jaké výši Navrhovateli škoda vznikla, když ze shora uvedeného je patrné, že částku Sporné transakce 1 Příjemce 1 Navrhovateli částečně vrátil (viz transakce s popisem „VRACENI PUJCKY ZE DNE 6.1.2011“ a „UROK K PLATBE DOSLE 6.1.2011“). U dalších plateb od Příjemců není zřejmé, jakých půjček se týkají, a finanční arbitr by nemohl toto určení ani sám provést, neboť Navrhovatel nepředložil doklady o všech půjčkách, které Příjemcům poskytl (např. z transakce s popisem „PUJCKA PODLE SMLOUVY Z 21.10.2011“ vyplývá, že Navrhovatel Příjemci 1 poskytl i půjčky, které nijak nedoložil ani v tomto, ani v jiném řízení vedeném před finančním arbitrem). Navrhovatel tak neprokázal, v jaké výši mu měla škoda vzniknout.

Navrhovatel však neprokázal ani to, že mu vůbec škoda vznikla. Rozhodování správního orgánu podle skutkového stavu v době vydání rozhodnutí vyplývá přímo z povahy správního řízení, které směřuje k vydání konstitutivního správního rozhodnutí. Navrhovateli lze přiznat náhradu škody, jen jestliže mu škoda vznikla nejpozději v době, kdy finanční arbitr rozhoduje o uplatněném nároku. Nevznikla-li Navrhovateli do té doby majetková újma vyjádřitelná v penězích, znamená to, že nárok byl uplatněn „předčasně“ a že proto návrh o náhradu škody musí být bez dalšího zamítnut.

Peněžní prostředky na účtu představují pohledávku majitele účtu za bankou, v tomto případě tedy pohledávku Navrhovatele za Institucí. Odepsáním peněžních prostředků z Účtu se souhlasem Navrhovatele došlo ke snížení pohledávky za Institucí. V okamžiku provedení Sporných transakcí současně vznikla Navrhovateli pohledávka za Příjemci z titulu uzavřených Smluv o půjčkách. Smlouvou o půjčce přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu, zejména peníze, a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu (§ 657 zákona č. 40/1964 Sb.).

Finanční arbitr nemá žádné pochybnosti o tom, že věřiteli (v tomto případě Navrhovateli) může vzniknout škoda tím, že mu jeho dlužník (v tomto případě Příjemci) neuhradí pohledávku z právního vztahu, v tomto případě ze vztahu občanskoprávního, který představují jednotlivé Smlouvy o půjčce.

Ke škodě nedochází ovšem v okamžiku převodu peněžních prostředků od věřitele k dlužníkovi, ani tím, že by dluh odpovídající pohledávce nebyl splněn řádně a včas (nejpozději ke dni splatnosti), ale teprve tehdy, stala-li se pohledávka - objektivně vzato - nevymahatelnou. Pouze v případě, že se věřitel nemůže úspěšně domoci uspokojení své pohledávky od dlužníka, lze totiž opodstatněně hovořit o tom, že u věřitele nastala újma, která se projevuje v jeho majetkové sféře a která je vyjádřitelná v penězích, tedy že věřiteli vznikla škoda.

Příčinou vzniku škody (nedobytnosti pohledávky, bude-li prokázána) tedy může být - podle současného stavu poznatků o věci - především to, že osoby povinné uhradit dluh odpovídající věřitelově pohledávce nemohou dostat svému závazku pro nedostatek majetku a že tedy škoda byla způsobena tím, že nebyl při poskytnutí úvěru náležitě objasněn stav majetku dlužníka a osob, které poskytly zajištění, a že nebylo vyžadováno takové zajištění pohledávky, které by bylo způsobitelné zabezpečit bezproblémovou úhradu poskytnutých půjček v přiměřené době (*NS ze dne 24. 3. 2010, č.j. 21 Cdo 2596/2008*).

Pro závěr o tom, zda se jedná o nevymahatelnou pohledávku, nepochybně nejsou významné subjektivní představy věřitele o míře jeho úspěšnosti v případném soudním řízení (a následném exekučním řízení), příp. insolvenčním řízení vedeném proti dlužníkovi. Rozhodující z tohoto pohledu je pouze objektivní zjištění, že se oprávněný subjekt (věřitel) skutečně svého práva nedomůže.

Navrhovatel tvrdí, ale nedokládá, že průběh insolvenčního řízení vedeného proti Příjemci 1 a exekučních řízení vedených proti Příjemci 2 nasvědčuje tomu, že pohledávky Navrhovatele nebudou ani z části uspokojeny. Finanční arbitr však nepovažoval za potřebné tuto skutečnost v řízení dále prokazovat, neboť vznik škody je pouze jedním z předpokladů odpovědnosti za škodu. Protože finanční arbitr již výše dospěl k tomu, že Instituce neporušila Navrhovatelem tvrzené povinnosti, nepřispěla by další zjištění ke změně právního názoru finančního arbitra.

Ad c) Příčinná souvislost

Finanční arbitr neshledal v řízení ani porušení právních povinností, ani vznik škody. Přesto považuje za vhodné se vyjádřit i k otázce příčinné souvislosti.

Podle ustálené soudní judikatury, např. NS ze dne 26. 9. 2013, č.j. 28 Cdo 1635/2012, se o vztah příčinné souvislosti jedná, vznikla-li konkrétní majetková újma následkem konkrétního protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku. Příčinou škody může být jen takové protiprávní jednání, bez něhož by škodný následek nevznikl. Nemusí sice jít o příčinu jedinou, nýbrž i jen o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, avšak musí jít o příčinu podstatnou. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle

obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny (conditio sine qua non). Podle teorie ochranného účelu pak škůdce odpovídá pouze za takovou škodu, k jejímuž odvrácení či předcházení byla vydána porušená norma.

Finančnímu arbitrovi není zřejmé, jak by v projednávaném případě mohlo neoznámení podezřelého obchodu být v příčinné souvislosti se vznikem škody, tedy s tím, že se pohledávky za Příjemci stanou objektivně nedobytnými. Navrhovatel předpokládá, že v případě oznámení podezřelého obchodu by Ministerstvo financí zahájilo šetření a dalo podnět příslušným orgánům státní správy, činnost jednatele Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve jak státními orgány, tak společníky Navrhovatele, a tím by se zamezilo vzniku škody v celkové výši 1.900.000 eur a 439.890 dolarů. Předně, jednání Jednatele Navrhovatele za Navrhovatele je jednáním Navrhovatele. Navrhovatel proto nemůže tvrdit, že o Smlouvách o půjčce od počátku nevěděl. Navrhovatel kromě toho ani neuvádí, jakým konkrétním způsobem by on nebo státní orgány v případě oznámení podezřelého obchodu vzniku škody zabránily. Nadto, zákon proti praní špinavých peněz zakotvil v ustanovení § 38 odst. 1 povinnost mlčenlivosti pro Instituci, její zaměstnance a zaměstnance Ministerstva financí, pokud jde o skutečnosti týkající se oznámení a šetření podezřelého obchodu a úkonů učiněných Ministerstvem financí. Finanční arbitr připomíná, že příčinná souvislost jako jeden z předpokladů vzniku škody musí být v řízení prokázána. V tomto případě ale možnost zabránění vzniku škody oznámením podezřelého obchodu nemůže finanční arbitr označit ani za pravděpodobnou, a už vůbec ne za prokázanou, a tudíž nemůže ani uzavřít, že by škoda nebyla nastala bez této příčiny. Nelze ani uzavřít, že by vznik škody spočívající v nevrácení půjčky snad byl podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem neoznámení podezřelého obchodu Ministerstvu financí (teorie adekvátní příčinné souvislosti). Nadto není ustanovení § 18 zákona proti praní špinavých peněz vydáno k odvrácení či předcházení škody spočívající v nevrácení půjčky (teorie ochranného účelu).

Ad d) Zavinění, absence okolností vylučujících odpovědnost

Neprokázal-li Navrhovatel ani jeden z výše uvedených předpokladů odpovědnosti za škodu, není potřeba se zabývat zbylými obligatorními předpoklady, a to zaviněním ani okolnostmi vylučujícími odpovědnost.

Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce porušila Navrhovatelem tvrzenou povinnost podle zákona proti praní špinavých peněz, v řízení rovněž nevyšlo najevo, že by Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám. Finanční arbitr rovněž nezjistil existenci škody ani příčinné souvislosti. Naopak Instituce provedla Sporné transakce v souladu s platebními příkazy, které dal Jednatel Navrhovatele. Navrhovatel tak neprokázal, že by Instituce nepostupovala v souladu s čl. 37 Všeobecných podmínek s odbornou péčí.

9. K výroku nálezu

Byla-li Navrhovateli způsobena škoda (tento předpoklad odpovědnosti za škodu se však nepodařilo Navrhovateli v řízení prokázat), není Instituce osobou, která by za ni odpovídala (a to ani v případě, že by finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce porušila Navrhovatelem tvrzené povinnosti, což se však nestalo). Podstatou tohoto případu je totiž to, že Příjemci nevrátili peněžní prostředky, které jim Navrhovatel poskytl jako půjčku. Instituce nemůže nést odpovědnost za rozhodnutí, s kým Navrhovatel vstoupí do smluvního vztahu a komu poskytne volné peněžní prostředky. Primárním nositelem odpovědnosti je ten, komu byla půjčka poskytnuta, v případě obchodních společností však může odpovědnost za škodu nést také

statutární orgán, který při poskytování půjček dlužníku zaviněně porušil své povinnosti. V případě společnosti s ručením omezeným podle § 135 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb. je jednatel povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře.

V této souvislosti nemůže finanční arbitr nepřipomenout, že Jednatel Navrhovatele nebyl v rozhodné době jediným jednatelem Navrhovatele. Z obchodního rejstříku dostupného z www.justice.cz vyplývá, že v období ode dne 16. 10. 2007 dosud (tedy i v době provedení Sporných transakcí) byl jednatelem Navrhovatele také ■■■, nar. dne ■■■. Podle § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. „[j]ednatelé jsou povinni zajistit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vést seznam společníků a informovat společníky o záležitostech společnosti“. Vedení předepsané evidence a účetnictví tak náleží vždy mezi povinnosti jednatelů a jak konstatoval Nejvyšší soud dne 10. 11. 1999 v č.j. 29 Cdo 1162/99: „I. Odpovědnost jednatele za porušení povinnosti vyplývající z funkce se řídí obchodním zákoníkem. II. Jednatel se zproští odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinností uvedených v § 135 obch. zák., jestliže prokáže, že zajistil vedení předepsané evidence a účetnictví v potřebném rozsahu kvalifikovanou osobou, které vytvořil pro výkon činnosti potřebné podmínky (poskytl potřebnou součinnost).“

Navrhovatel se v projednávaném sporu snaží přenést na Instituci odpovědnost za jednání svého jednatele. Účelem zákona proti praní špinavých peněz a institutu podezřelého obchodu je však postih takových jednání, při nichž dochází k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nikoli chování člena statutárního orgánu, který porušuje své právní povinnosti, jak se Navrhovatel mylně domnívá.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 11. 5. 2015

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr